

BİR SÖYLEM OLARAK YUNUS EMRE DİVANI

Muhsine BÖREKÇİ - Nesrin FEYZİOĞLU

Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Erzurum /
Türkiye

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre Divanı, Söylem, Söylem çözümlemesi, Şiirsel söylem.

ÖZET

Türk Dilinin anıt eserlerinden biri olan Yunus Emre Divanı, Türk edebiyatının da doruk noktalarından birini oluşturur. Bu özellikleri ile hem Türk Dili hem de Türk Edebiyatı Tarihi açısından değerlendirilmiş ve çeşitli açılardan incelenmiştir. Yunus Emre ile ilgili araştırmalar, Türklük bilimi (Türkoloji) alanında önemli bir yer tutmuştur. Divan'da yer alan evrensel değerler, Yunus Emre'nin "hümanist şair" olarak değerlendirilmesine yol açmış ve UNESCO 1972 yılını Yunus Emre yılı ilân etmiştir. 2007'de çıkarılan "Yunus Emre Vakfı Kanunu" onun Türkçenin ve Türk kültürünün temsilcisi olarak değerlendirildiğinin bir göstergesidir. Bütün bu değerlendirmelere rağmen Yunus Emre Divanının söylem nitelikleri açısından incelendiği, söylenemez. Bu güne kadar Türk dili ve Türk edebiyatı araştırmaları bağlamında pek çok değerli bilimsel çalışma yapılmış ancak Yunus Emre Divanı'nı Türk dili, Türk edebiyatı, Türk kültürü ve evrensel değerler açısından farklı kılan özellikler dilbilimsel yöntemlerle ortaya konmamıştır. Bu çalışmada, Yunus Emre Divanı, bir yazınsal söylem olarak değerlendirilmeye; bir sözceleme öznesi olarak Yunus Emre'nin özgünlüğünü oluşturan nitelikler dilbilimsel ölçütlerle tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun için söylem çözümleme yöntemi kullanılmış; Divan'dan seçilen örneklem üzerinde yazınsal/eleştirel söylem çözümlemesi uygulanmıştır. Bu süreçte Divan, pek çok alt söylemden oluşmuş bir üst söylem olarak içinde yer aldığı gelenek ve üretildiği dönemin tarihî, sosyal, kültürel, ekonomik vb. koşulların belirlediği bağlam içinde değerlendirilmiştir.